

Nr 234.

Av herr **Olsson** i Ramsta, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 119, angående åtgärder från det allmännas sida för beredande av driftkredit åt idkare av mindre jordbruk.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition, nr 119, står å sidan 70 § 17: »Kassan må för egen räkning icke driva annan inlåningsrörelse än å sparkasseräkning och icke mottaga insättningar annat än från medlemmarna eller, i den mån dessa utgöras av ekonomiska föreningar, deras medlemmar. Innan insatskapitalet uppgår till minst ettusen kronor, må sådan inlåningsrörelse icke påbörjas.»

På många glest befolkade trakter i vårt land kommer det att möta stora svårigheter, att få anslutningen till jordbrukskassorna så stor, att sammanlagda insatsbeloppet uppgår till ettusen kronor och kassan därigenom får rättighet börja låna in pengar från medlemmarna.

Även i tätare bebyggda orter torde svårigheter uppstå, att under de första åren få så pass stor tillslutning till kassorna.

Det blir väl i regel endast de mindre jordbrukarna, som kunna tänkas hava intresse ingå i jordbrukskassorna; ty ägare och arrendatorer av över 25 hektar jord kunna ju ofta bjuda sparbankerna realsäkerhet och där få sitt lånebehov fyllt till jämförelsevis billig ränta.

En jordbrukskassa, som ej har rättighet låna in pengar av sina medlemmar, blir ställd i ett ogynnsamt läge gent emot kassor med sådan inlåningsrätt.

Den övertvägande större delen kredit, en dylik kassa, utan inlåningsrätt från medlemmarna, kan komma se sig i stånd att lämna medlemmarna, blir väl i de flesta fall den kortare växelkrediten; synnerligast om kassan icke ens kunnat bliva ansluten till centralkassa för jordbrukskredit.

Den kortare växelkrediten kan huvudsakligast komma i åtanke vid inköp av utsäde, kraftfoder och gödningsämnen. Denna kredit är redan rätt väl tillgodosedd genom de över hela landet spridda inköpsföreningarna, som förmedla en sådan kredit upp till sex månader.

Det är just för inköp av dyrare maskiner och avelsdjur samt byggandet av smärre uthus och anläggningar för bättre tillvaratagande av gödseln, som behovet av kredit hos småbrukarna gör sig störst gällande. Detta kreditbehov kan ej lämpligen tillgodoses med en kortare växelkredit, utan här fordras en kredit, som sträcker sig över två à tre år och i många fall ännu längre.

En jordbrukskassa, som är i sådant läge, att den ej kan bereda medlemmarna en längre kredit, sträckande sig över ett par à tre år, kommer på ett mycket ofullständigt sätt att betjäna småbrukarna.

Har jordbrukskassan ej kunnat förskaffa sig rätten att låna in pengar från medlemmarna, är det mycket ovisst, om hon skall kunna genom samarbete med sparbankerna tillfredsställa småbrukarnas behov av längre kredit.

Erfarenheterna från Norge tyckas peka i den riktningen, att sparbankerna ogärna vilja lämna dylika kassor kreditivlån och i varje fall betinga sig avsevärt högre ränta än vid växelkredit. Utan inlåningsrätt från medlemmarna komma kassorna att bliva beroende av utanför liggande faktorer. Pengarna ha gått genom flera händer, innan de komma de lånebehövande jordbrukarna tillgodo och bliva därigenom fördyrade.

Den kooperativa jordbrukskrediten i Tyskland har nått till sin höga ståndpunkt huvudsakligast därigenom, att kreditföreningarna redan från början i största möjliga utsträckning fått vända sig direkt till allmänheten för att omhändertaga besparingarna och använda dem för kassornas syften. Om man därför kan fastslå, att inlåningsrätten för kassorna — låt vara endast från egna medlemmar — kommer att bliva av stor betydelse, tyckes mig, att man ej bör lägga allt för stora hinder i vägen för vinnandet av denna rättighet.

Då enligt Kungl. Maj:ts proposition, nr 119, jordbrukskassa skulle få bildas, när minst 15 personer överenskomma att sammansluta sig för kreditens ordnande, och minsta insatsen är bestämd till 10 kronor per medlem, tyckes mig, att jordbrukskassa borde få rättighet börja låna in pengar från medlemmarna, när kassan vunnit sådan anslutning, att insatsbeloppet uppgår till 500 kronor.

På grund av det sålunda anförda hemställes,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition, nr 119, under villkor att inlåningsrätten för jordbrukskassa från medlemmarna inträder, när det inbetalda insatskapitalet uppgår till sammanlagt femhundra kronor.

Stockholm den 29 april 1915.

Gustaf Olsson,
Ramsta.